

BREAKFIX

NADA GAMBIER

Heling in frisgroene bodysuits



Wouter Hillaert

Gezien op 11 juni 2026
BUDA, Kortrijk, in het kader van het Almost Summer Festival

In het reine komen met een trauma kan op meerdere manieren. Nada Gambier en Mark Etchells kiezen in ‘BREAKFIX’ voor de methodiek van de lege kamer: alles buitengooien en dan naar binnen keren. Alleen botsen ze bij die introspectie op losgeraakte lichaamsdelen, de geur van verrotting, een gevoel van gevangenschap. Scène per scène klaart zich uit wat er juist hersteld moet worden. ‘BREAKFIX’ is traumatheater zoals je het nooit eerder zag.

06 JULI 2026

Almost Summer? Op 11 juni trapt BUDA’s vaste eindeseizoensfestival af onder treiterige regenvlagen. De Kortrijkse binnenstad voelt leeg en grijs, maar toch best warm. Er hangt iets heimelijks in de lucht, iets poëtisch onpoëtisch. Naadloos zet die stemming zich door in Nada Gambiers openingsvoorstelling ‘BREAKFIX’. Het zaallicht in de Budascoop blijft gewoon aan wanneer ze begint, in de meest kale versie van hoe je een theaterzaal kan gebruiken: op een lege vloer, tussen naakte muren, zonder enige aankleding. De scène voelt bijna te groot voor de twee performers die erop aantreden.

Gambier heet ons welkom met naast haar op scène Mark Etchells, de broer van Tim Etchells van Forced Entertainment. Al sinds 2014 werken ze wel vaker samen. Droog beginnen ze met allerlei wetenschappelijke weetjes af te lezen, vanop twee campingstoeltjes helemaal achteraan op scène. Hun informatieve lesje reikt van neuroplasticiteit – het vermogen van onze hersenen om zich bij letsels te reorganiseren – tot de heilzame werking van cognitieve gedragstherapie of van endorfine door sport en beweging. Allemaal zijn het strategieën van lichaamseigen herstel, verkocht met slimme neurologische termen als ‘synaptische transmissies’ of ‘BDNF’, een eiwit vanuit de hersenen dat nieuwe synapsen helpt vormen.

Allemaal zijn het strategieën van lichaamseigen herstel, verkocht met slimme neurologische termen.

De meester in zelfreparatie blijkt echter de zebravis, genetisch verwant aan de mens. Gambier en Etchells ontrollen een poster met een beeltenis van het beestje, als stonden ze voor de kleuterklas. De zebravis is in staat om zelf zijn beschadigde organen te regenereren, zonder littekens na te laten. Het heeft iets van een natte droom.

Het thema van 'BREAKFIX' wordt zo op een schoteltje aangebracht, nauw aansluitend op Gambiers recente interesses voor herstelrecht, objecten met defecten en 'kintsugi', de Japanse kunst om gebroken keramiek opnieuw te fixeren. Zulk diepgaand onderzoek is altijd al deel geweest van haar praktijk, sinds ze in 2002 afstudeerde aan P.A.R.T.S, daarna met Claire Croizé en Etienne Guilloteau deel uitmaakte van het gezelschap Action Scénique (2008-2016) en sinds 2015 haar eigen structuur Nada & Co invult als een open platform voor dialoog en onderzoek met wisselende kunstenaars. Haar handelsmerk is multidisciplinair werk met "an ongoing desire to reveal the extraordinary in ordinary life".

Geen plaatjes bij praatjes
'Gewoon' is in elk geval de sfeer waarin Gambier en Etchells zich tot elkaar verhouden. Er is niets theatraals aan. Wanneer beiden naar voren komen en daar hun gesprek over trauma en herstel verderzetten, lijken ze dat bijna ter plekke vorm te geven, heel ontspannen ook. Die vanzelfsprekende intimiteit, ergens tussen ironisch serieux en natuurlijke vertrouwdheid, geeft hun voorstelling iets heel uitnodigend. Het voelt alsof je meekijkt in de repetitiezaal, waar ze zelf experimenteren met één meditatietechniek die ze aanhalen: die van de lege kamer, waarin je je eigen geest visualiseert als een cleane ruimte. Gambier sluit haar ogen, Etchells vraagt haar wat ze ziet.

Daar kantelt de voorstelling een eerste keer. Het is geen mooi beeld waarmee Gambier komt. Haar beschrijvingen hebben iets van oorlog met een lijkenngeur. Ook wanneer Etchells wat later een droom deelt, figureren daarin een gebombardeerd gebouw en een kamer waarin hij van buitenaf is opgesloten. Hij noemt het 'negative safety'. Wat wordt hier precies in de ogen gekeken of net buitengesloten? Gestaag schuift er een steeds bredere slagschaduw van doem over de voorstelling.

Heling is in 'BREAKFIX' meer een gevoel dat iets wat je rationeel kan vatten.

Tegelijk blijven al die donkere beelden toch gewoon uitgesproken worden als boven een kop koffie. Dat groeiende contrast tussen toon en inhoud versterkt het unheimliche gevoel dat van de scène de zaal in waaiert. Er schrijnt iets, maar je krijgt er moeilijk grip op. Zijn Gambier en Etchells mediums van een algemeen levensgevoel, van een diep gehavende (binnen)staat van de wereld? Of speelt er in hun gesprek vooral iets persoonlijks op?

Wanneer er opzij een deur wordt opgetrokken waaruit gifgroen licht straalt, schiet de theatrale machine dan toch in gang. Gambier komt een tentje openklappen dat daarna zelf gaat ronddansen over de scène, terwijl beide

performers ook een reeks kleurige doeken als een patchwork over de vloer uitspreiden. Ineens gaat er af en toe muziek (of net geruis) weerklinken, switcht het licht naar veel stemmiger standen en zullen later ook nog andere fascinerende beelden volgen.

Het zijn allesbehalve plaatjes bij praatjes, integendeel. Ze lijken bijna los te staan van alle herstel dat in het begin zo duidelijk als thema is aangezet. Tegelijk is het net dankzij die heldere inzet dat al die abstracte visuele ingrepen toch extra verbeelding weten op te roepen. Al zal Gambier wellicht een andere intentie of intuïtie hebben gevolgd, ik zie in haar tentje een ritueel schrijn voor een afgesloten binnenwereld, en in de tapijten een zacht vergeestelijkt landschap van verzoening. Heling is in 'BREAKFIX' meer een gevoel dat iets wat je rationeel kan vatten: een even tedere als pijnlijke zorg, een aandacht voor het kleine gebaar, tegelijk een weigering om trauma's in de weg te laten staan van verdere levenslust.

Groene marsmannetjes

Heling waarvoor? Een sleutel biedt de bak met kaduuk kinderspeelgoed die halfweg op scène aangedragen wordt, en waaruit beide spelers samen babyspeeltjes tevoorschijn halen om ze te vermaken. Eerder getuigde Gambier ook al over een voortijdig afgebroken zwangerschap, waardoor dat het frame wordt waardoor je de rest van de voorstelling gaat aanschouwen: is het een rouwportret om ongeboren leven? Een verlies dat nooit de tijd kreeg om echt omarmd te worden, en nu opspeelt in al zijn bizarre aanschouwelijkheid?

Anders dan bij veel ander 'traumatheater' valt er nooit echt een eenduidige lezing te maken van een specifieke biografie, noch van de relatie tussen de performers en hun verhaal op scène. Zo blijft 'BREAKFIX' veel breder aanspreken dan rond één kwetsuur, zeker als er aan het slot ineens nog extra performers op scène opduiken, van kop tot teen gehuld in spannende felgroene bodysuits. Als gedepersonaliseerde marsmannetjes rollen ze alle tapijten terug op en gaan ze er pirouettes mee dansen, als waren het bodybags met losse lichaamsdelen. Zwartgalligheid is in deze creatie de keerzijde van uitgelaten verlossing. Ze horen blijkbaar allebei bij het verwerkingsproces.

'BREAKFIX' wordt zo een danse macabre waar toch net iets heel energieks van uitgaat.

'BREAKFIX' wordt zo een danse macabre waar toch net iets heel energieks van uitgaat. Zelfs de theatermachine slaat ervoor op hol, met rook, glitches door de boxen, flikkerende spots. In de klassieke tragedie zou dit een catharsis heten. Hier is het een bijna surreëel slotakkoord van een performance die op een dik uur 180° draait en wel heel persoonlijk aanvoelt, maar weigert zich daartoe te beperken. Er is iets méér dat ze wil vertellen, iets universelers. "Wie het helen opgeeft, neemt zich de vrijheid om te vernietigen", klinkt het ergens tussen de vele beschouwingen door. Het trauma van deze hele wereld is nooit veraf. Fascinerend.